

FOLKLIGA FÖRESTÄLLNINGAR OM HARE OCH ÄLV

H a r e n

1. Vilka benämningar har man haft på haren? T.ex. jösse, fjuken, skogman eller något annat? Varför sade man inte hare?
2. Harens förekomst förr och nu? Jakt på hare och dess betydelse för hushållningen? Jaktmetoder?
3. Vad berättas om harens levnadssätt? Hur bygger han bo? Talesätt härom? Vad äter han? Tror man att haren idisslar? Varför får haren ungar så många gånger om året?
4. Berätta om harens lötskrämighet! Hur är harens löte? Anses haren vara störst vart sjunde år? Anses harens uppträdande vara beroende av ny och nedan? Berätta närmare!
5. Tror man att haren på något sätt kan förorsaka sjukdom? Beskriv!
6. Hur har haren eller delar av hare använts i medicin? För vilka sjukdomar och på vilket sätt?
7. Hur har haren eller delar av hare, t.ex. galla eller lever, använts i magi? T.ex. gräva ner en hare under en oväns ladugård för att kreaturen skulle magra och dö? Andra exempel?
8. Vad vet Ni om trollharar eller mjölkharar? Hur gjordes sådana och hur sågo de ut? När och hur förekommo de? Beskriv närmare!
9. Giv exempel på hur haren bådade tur eller otur! Vad sade man t.ex. om man mötte en hare eller om en hare korsade ens väg?
10. Vilken tro har man haft om harspår? Borde man t.ex. inte bära jäst eller mjölk över harspår? Varför? Andra exempel?
11. Har man tagit tydor efter haren och dess uppträdande för kommande vädlerlek?
12. Finnas rim och talesätt om haren? Nedskriv alla de rim och talesätt, som Ni hört om haren! Obs. inte sådana som Ni list i bok. Finns uttrycket "rädd som en hare" eller liknande? Användes detta uttryck även av de äldsta i orten?

R ä v e n

1. Benämningar på räven? T.ex. mickel, mickel röding, långsvans, kålfotte eller andra? Varför kallades han så och inte räv?
2. Rävns förekomst förr och nu? Jakt på räv? Användning av rävns kött och skinn? Försök att utrota räv? Hur?
3. Vad berättas om rävns karaktär och levnadssätt? Listig? Klok? Nyfiken? Hur anses den taga hand om sina ungar? Hur förhåller den sig till människorna och deras husdjur? Hur fångar den fåglar, igenkott och andra djur? Finns någon berättelse om hur räven befriar sig från loppor?
4. Hur har räven eller delar av räv använts i medicin? För vilka sjukdomar? I salvor och plåster? Mot alkoholism, lungrot eller andra sjukdomar? Beskriv närmare!
Anses räven på något sätt kunna förorsaka sjukdom?
5. Har räven ansetts ha något att göra med trollkunniga personer eller övernaturliga väsen? Giv exempel!
6. Giv exempel på hur räven bådade tur eller otur! Vad sade man, om räven kom nära husen och skrek eller om den korsade ens väg? Ansågs räven vara ett lycko- eller olycksdjur?
7. Troddes man bli hes, om räven såg en utan att man själv såg räven.
8. Giv exempel på väderleksmärken efter räven och dess uppträdande!
9. Finnas sägner och berättelser, rim och talesätt om räven? Nedskriv dessa såsom Ni hört dem berättas!
Finns uttrycket "listig som en räv" eller andra, där en människa liknas vid en räv? Användes detta uttryck även av de äldsta i orten?